

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Kuitegemstraat

Puurs-Sint-Amands, Antwerpen

2025D119

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	12
1.2.3 Archeologisch kader	19
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	25
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant een verkaveling in Puurs-Sint-Amands, in de provincie Antwerpen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 10 056 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt.

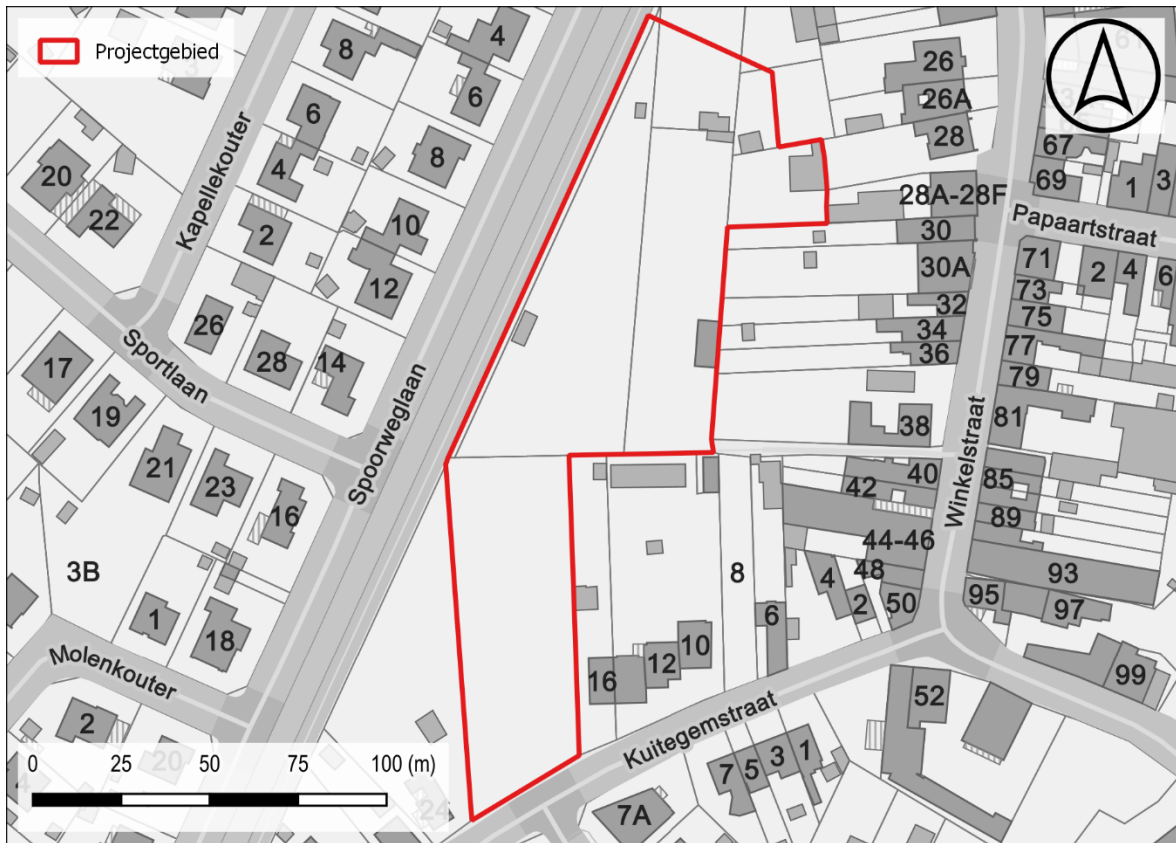
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

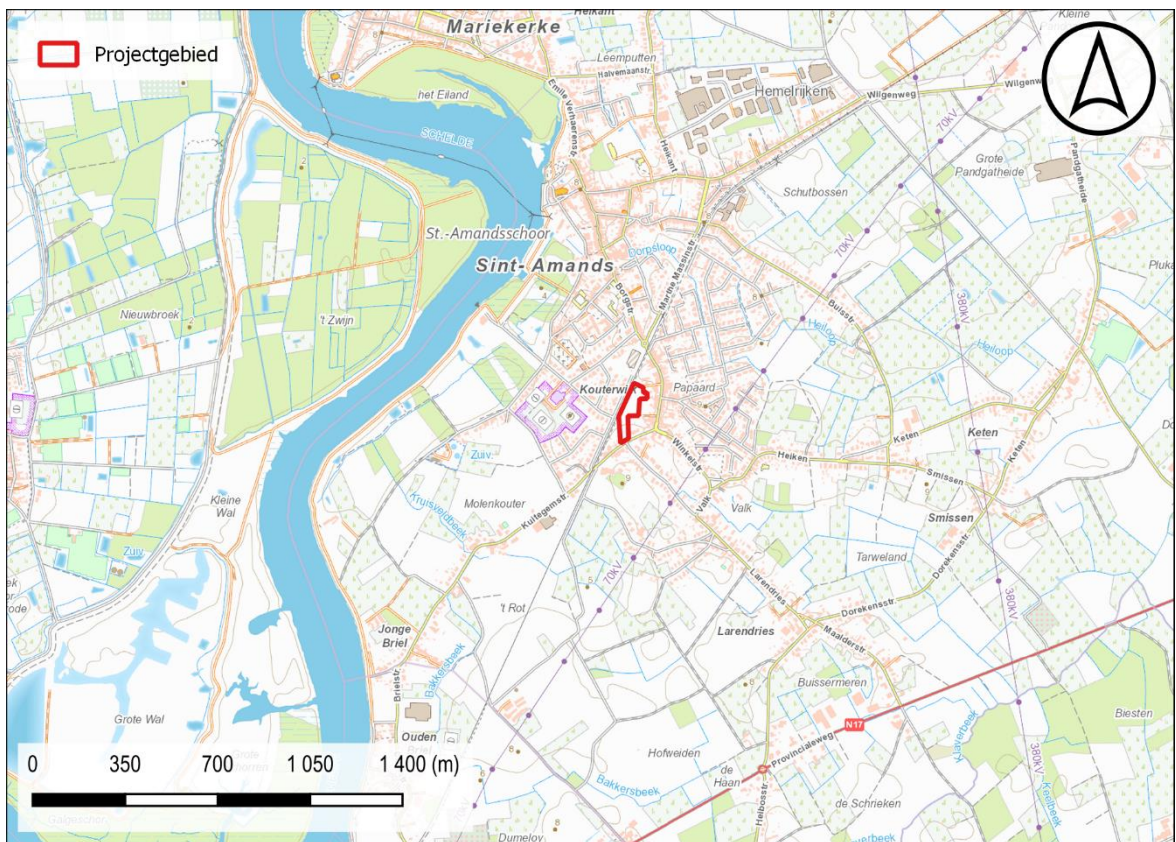
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025D119	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 138359	Y ₁ : 193066
	X ₂ : 138738	Y ₂ : 193337
KADASTER	Puurs-Sint-Amands, Afdeling 5 (Sint-Amands), Sectie B, nr's: 370b, 363d, 365d, 363/3, 365 ^e , 366n3, 366b3, 366w3 Figuur 1	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 *Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied*

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 *Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO*

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

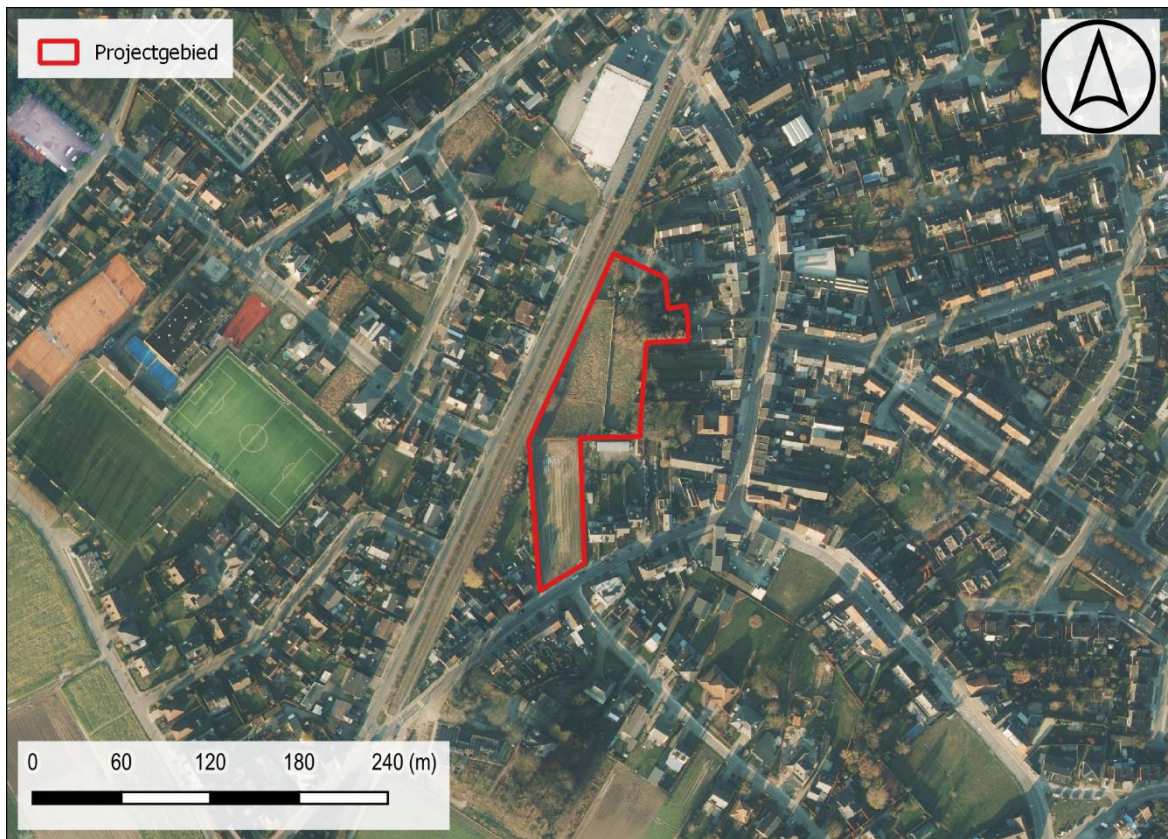
1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Sint-Amands, deelgemeente van Puurs-Sint-Amands, in de provincie Antwerpen. Het terrein zit ingesloten tussen de Kuitegemstraat ten zuiden, de Winkelstraat ten oosten en de oude spoorlijn 52, aangelegd in 1880. De dorpskern van Sint-Amands situeert zich ca. 650 meter ten noorden.

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 10 056 m². De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling. Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken, het hiermee gepaard gaande werfverkeer en de potentiële toekomstige bodemingrepen binnen de individuele kavels, het archeologisch niveau over het volledige plangebied bedreigen. Bijgevolg wordt binnen deze archeologienota uitgegaan van een integrale versterking van het terrein.

Figuur 4: Geplande werken weergegeven op de meest recente luchtopname (Bron: Geopunt).

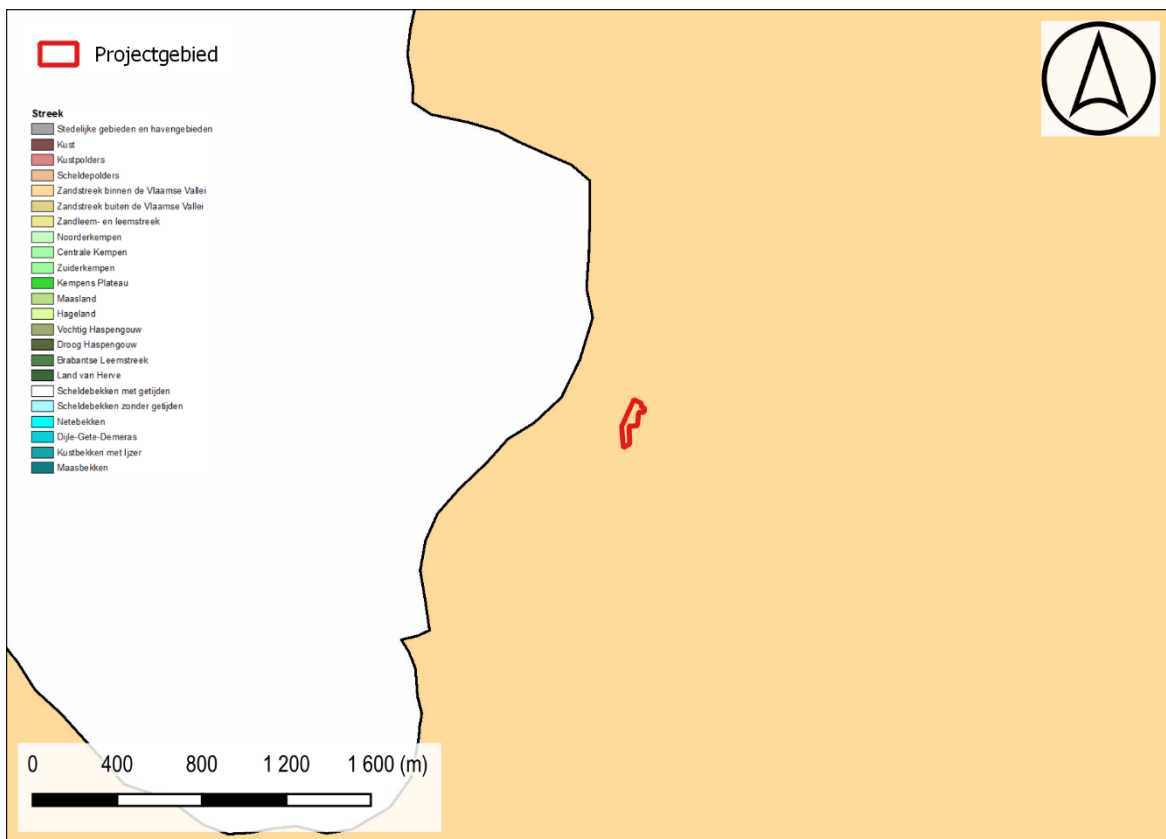
1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

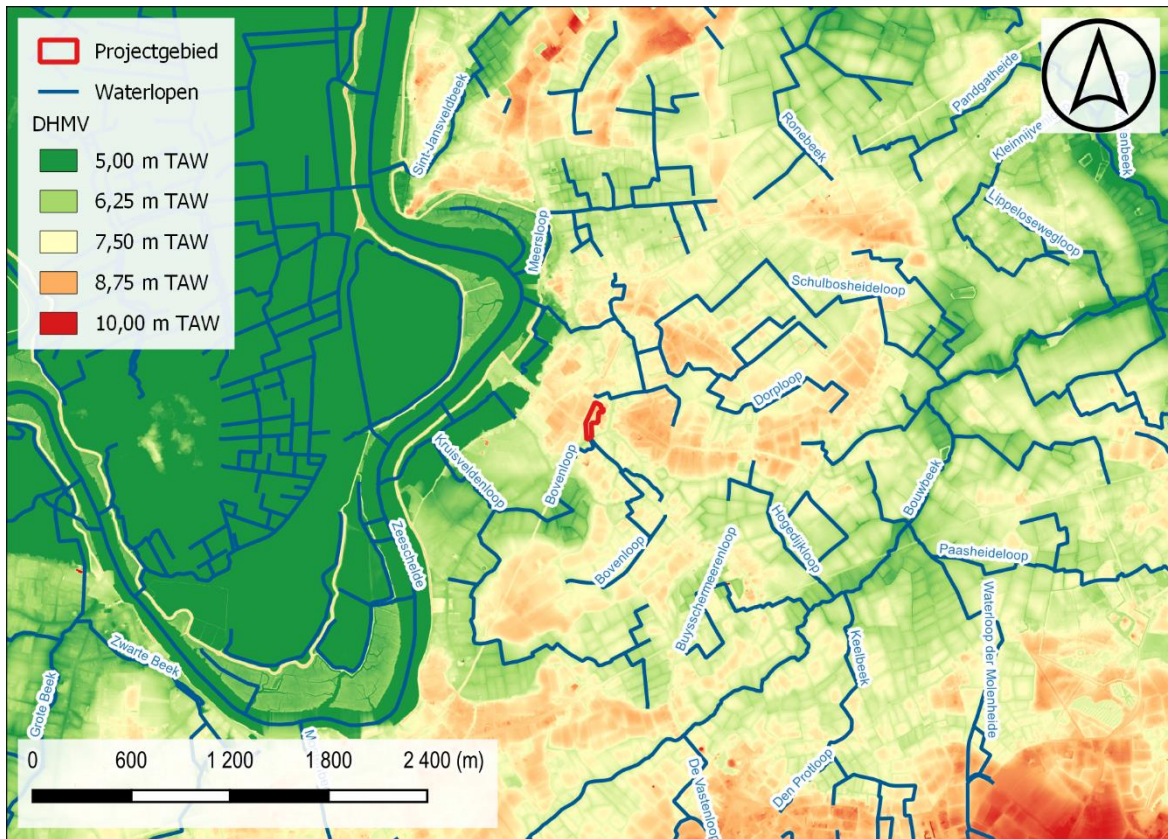
Het omliggende gebied wordt topografisch gekenmerkt door lage, vlakke gebieden in de Scheldepolders die worden afgewisseld met licht verhoogde ruggen en oude stroomgeulen. Ten oosten van de Schelde kenmerkt het landschap zich door licht golvende zandleemplateaus. Sint-Amands is gelegen op een drogere opduiking op het terras langs de rechteroever van de Schelde. Het plangebied bevindt zich ten zuiden van het dorpscentrum, op de rand van een droge kop langs de Schelde. Het terrein situeert zich op een hoogteligging van ca. 7.0 tot 8.5 + m TAW en heeft een dalend verloop in zuidelijke richting.

Het terrein is deels gelegen ter hoogte van het Lid van Onderdale, deels ter hoogte van het Lid van Ursel. . De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profiel weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. Deze eolische afzettingen rusten op fluviaatiele afzettingen van het Weichseliaan.

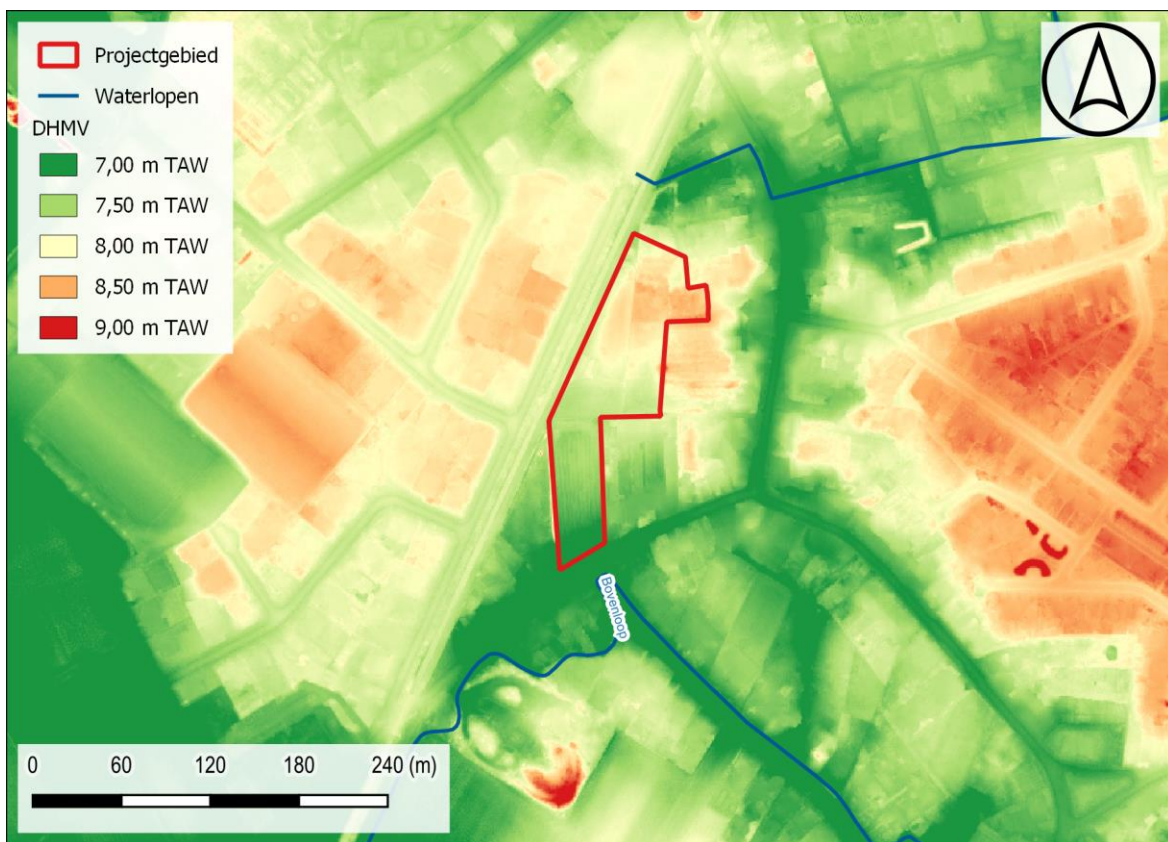
De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied een matig droge, lemige zandbodem weer. De locatie, op een drogere kop langs de Scheldevallei, was ongetwijfeld zeer aantrekkelijk voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars. **De vruchtbare, makkelijk bewerkbare en goed gedraineerde lemige zandgronden moeten ook voor vroege landbouwers gunstig geweest zijn.**

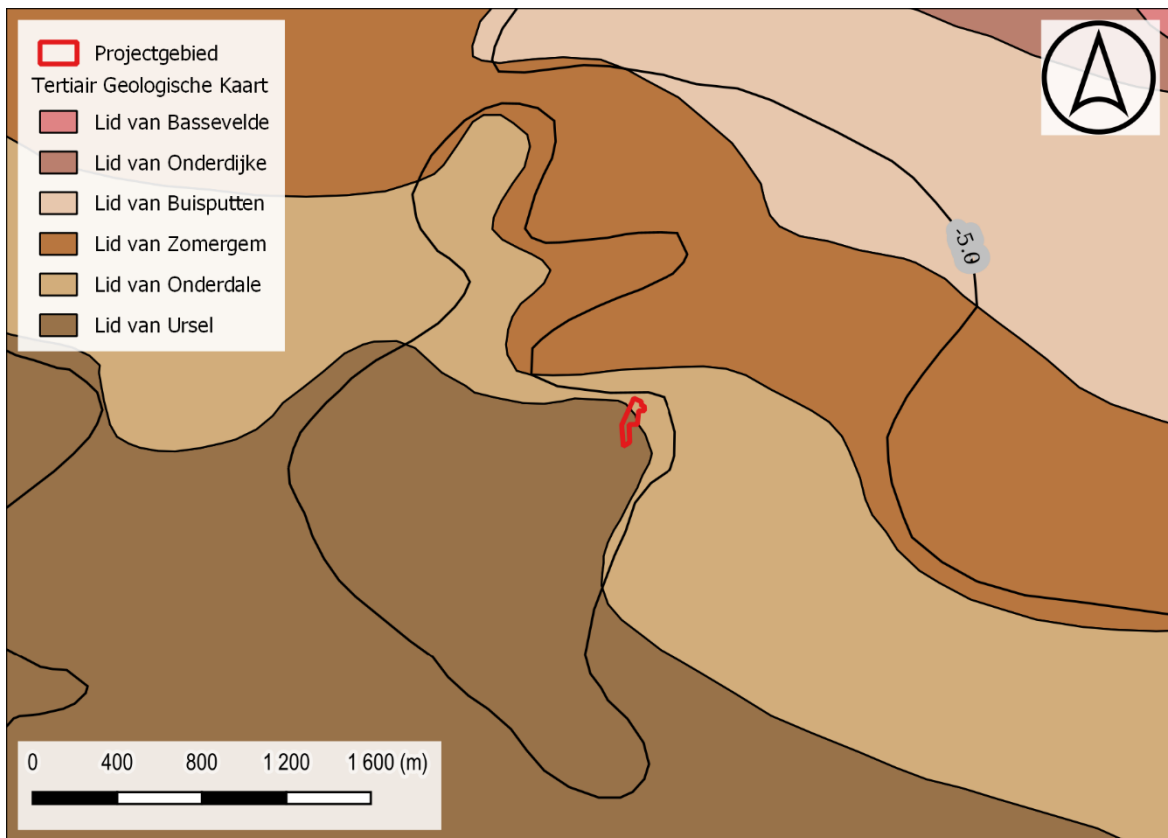
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

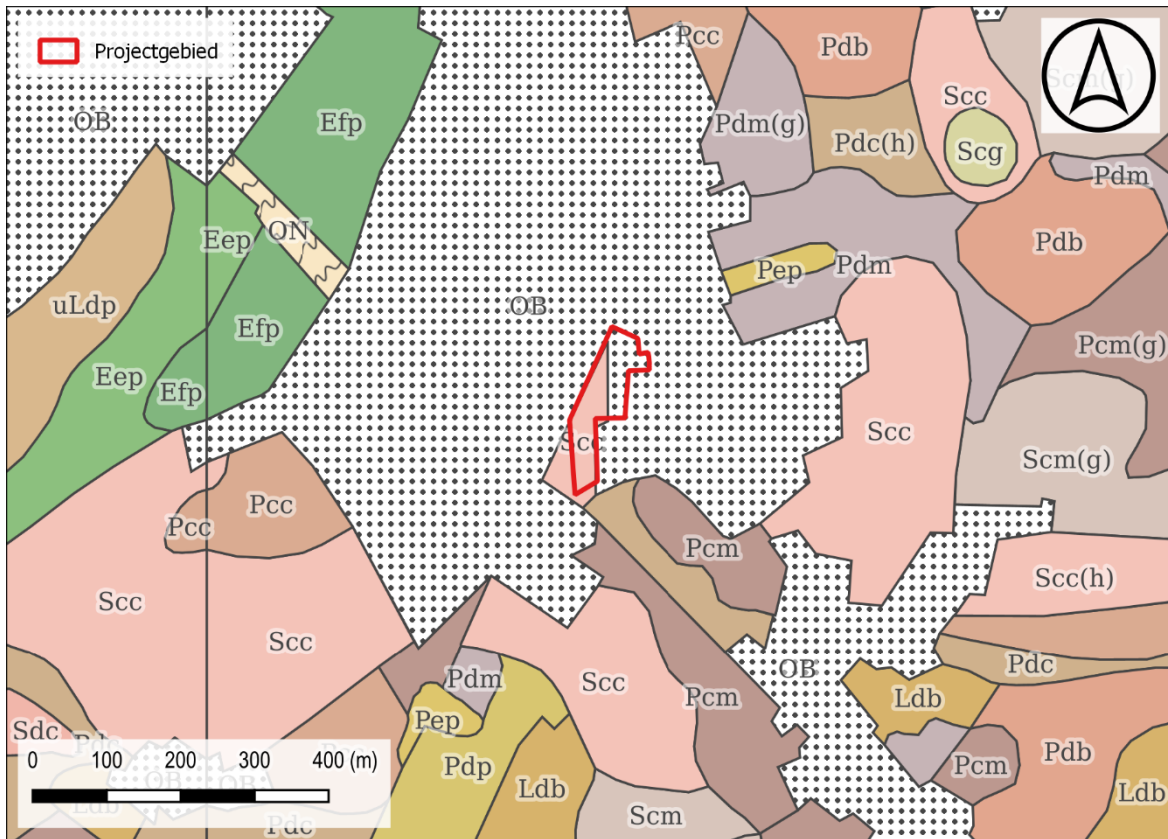
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).

1.2.2 Historisch kader

Sint-Amands, een landbouw-, nijverheids- en woondorp in Klein-Brabant, is gelegen aan de rechteroever van de Schelde. De dorpskern ontwikkelde zich vanaf de vroege middeleeuwen nabij de noordelijke aftakking van een oude route (de zogeheten Herbaene) richting Bornem. Andere vroege nederzettingen bevonden zich langs de Kuitegemstraat, Larendries en Fok. Reeds vóór de Franse Revolutie beschikte het dorp over een gekasseide dorpskom, uitzonderlijk in vergelijking met omliggende gemeenten.

De omgeving kent een rijke geschiedenis die teruggaat tot de Gallo-Romeinse periode, toen Klein-Brabant deel uitmaakte van de Civitas Nerviorum. In Sint-Amands zijn sporen van bewoning uit deze periode teruggevonden, waaronder een bronzen medaille. Verschillende toponiemen (bv. Hemelrijken, Keten, Castrum) verwijzen eveneens naar deze Romeinse aanwezigheid.

Sint-Amands ontwikkelde zich in de Karolingische periode als kern van het domein "Baceroth", geschonken aan de abdij van Elnone. Vanaf de 11de eeuw manifesteerde het zich als zelfstandige heerlijkheid met een sterk feodaal karakter, waarin de abt van Elnone, de graaf van Vlaanderen en de heren van Grimbergen een rol speelden. De "keure" van 1266 verleende het dorp een aantal vrijheden, waaronder eigen rechtspraak en vrijstelling van tol en accijnzen, wat de basis legde voor een bloeiende handelsactiviteit met talrijke brouwerijen, stokerijen en herbergen.

Het economisch belang van Sint-Amands werd versterkt door de ligging aan de Schelde, waar een belangrijke Kaai fungeerde als overslagplaats voor transitohandel en beurtvaarten. In de 19de en vroege 20ste eeuw kende de plaats nog een zekere industriële bloei, onder meer met leerlooierijen, een chemische fabriek (de "kouterfabriek") en zuivelverwerking. Deze industriële activiteiten zijn inmiddels verdwenen, maar in de ruimtelijke structuur en het gebouwde erfgoed zijn nog sporen ervan herkenbaar.

De aanleg van de spoorlijn Antwerpen–Douai (tussen 1867 en 1880) en de bouw van het station in 1881 waren van groot belang voor de ontsluiting van de gemeente. Hoewel het reizigersverkeer in 1980 werd stopgezet, vormt de spoorlijn een belangrijke landschappelijke en historische structuur.

In de 20ste eeuw kende Sint-Amands verdere uitbreiding, met sociale woningbouw in verschillende fasen, vooral in de omgeving van de spoorlijn en de voormalige industrieterreinen. De schorren langs de Schelde, het achterliggende broekland en de kouters vormen een landschappelijk waardevol geheel dat reeds in de middeleeuwen via dijken in cultuur werd gebracht.

De cartografische bronnen geven een vrij intens bewoonde omgeving weer waarbij de bewoning is ingeplant langsheen de wegen. Op de Ferrariskaart is het plangebied ingekleurd als akkerland en vrij van enige bebouwing. Ten zuidoosten van het plangebied is een duidelijke bewoningsconcentratie weergegeven langsheen het verloop van de huidige Hoekstraat en Larendries. Het gehucht staat aangegeven als 'Laerendriesche' op de Kabinetskaart. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal blijft het plangebied vrij van enige bebouwing. De zone van het projectgebied wordt op de Poppkaart aangeduid als *Cappelle Kouter*, wat wijst op een agrarisch gebruik. Wel is te zien dat de bebouwing langsheen het

stratennet in densiteit is toegenomen. Door het projectgebied lopen tevens een aantal smalle voetwegen.

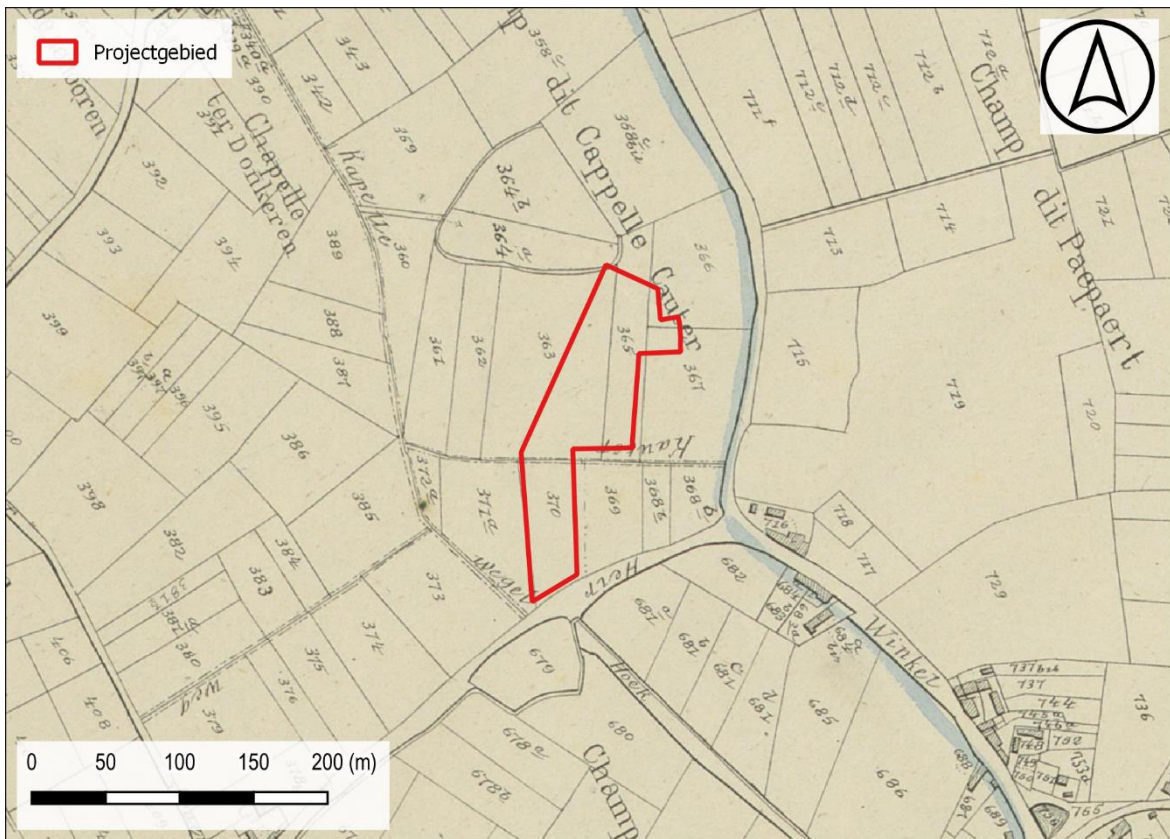
Doorheen de orthofotosequentie is weinig tot geen verandering op te merken. Het terrein blijft in gebruik als gras-en akkerland.

Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

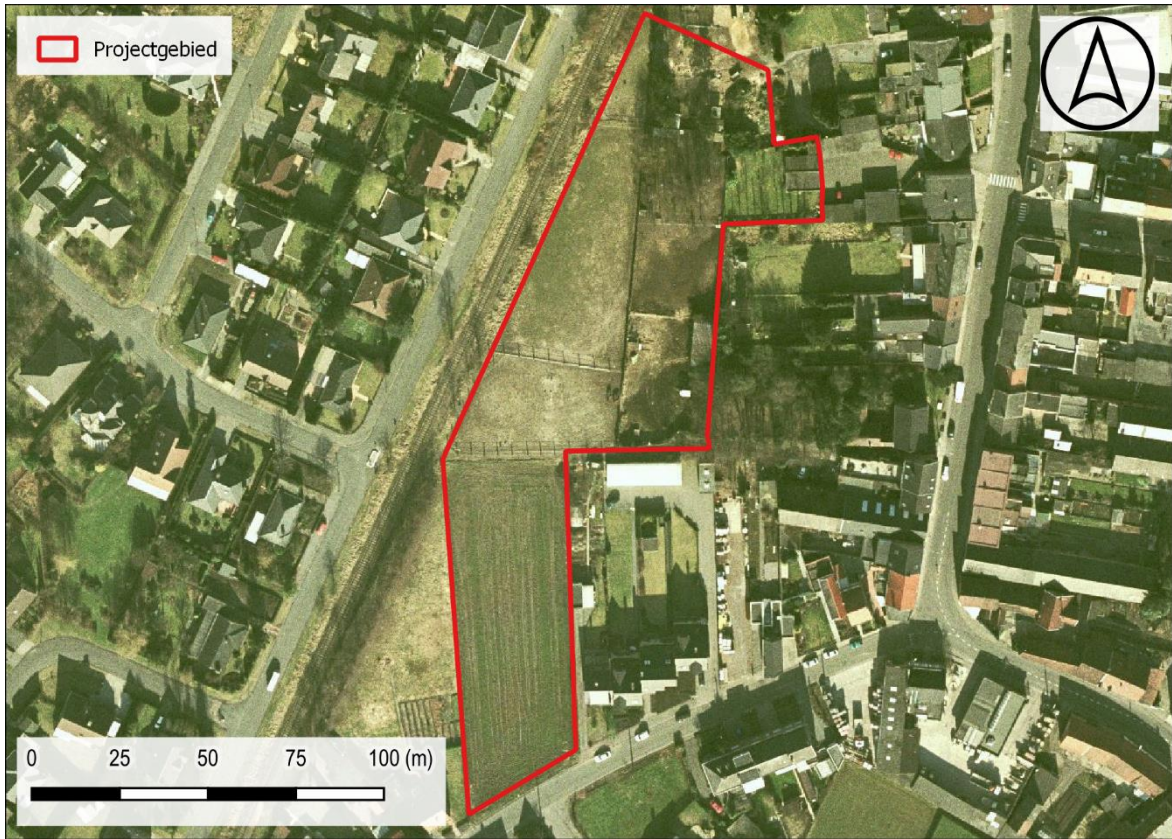
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Popkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

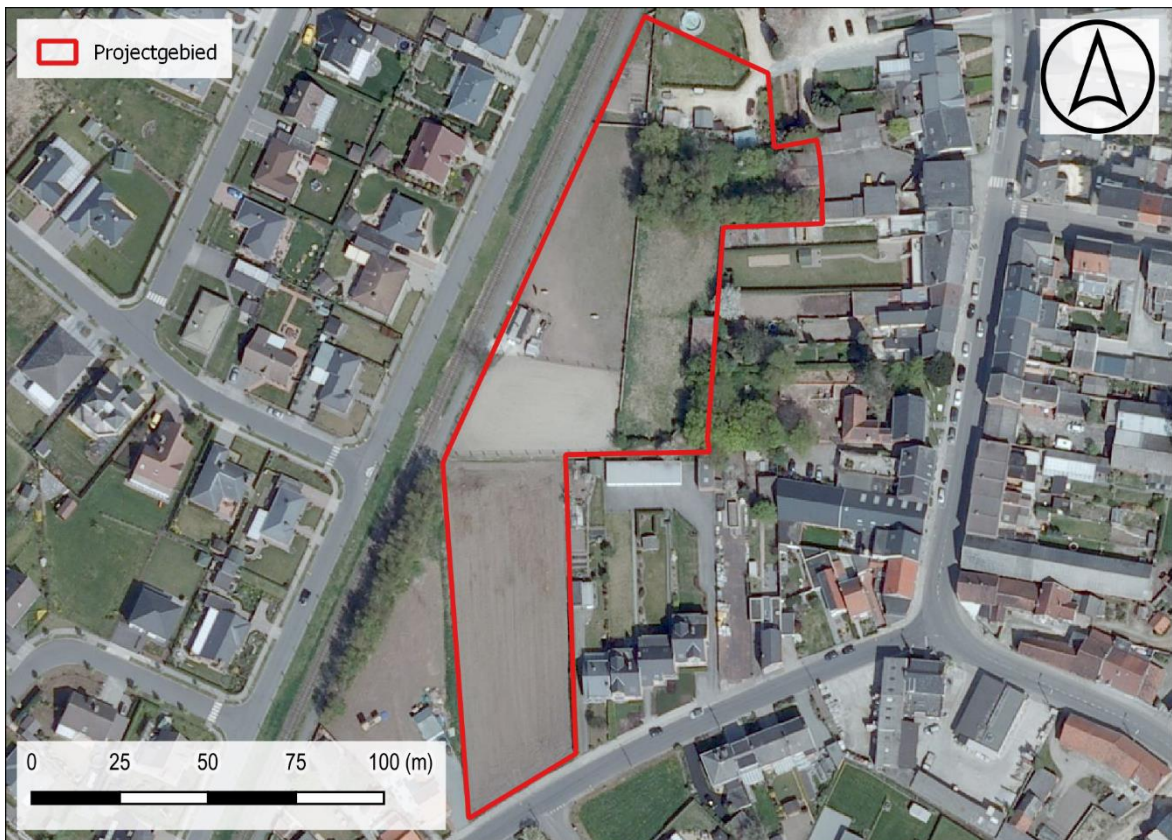
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

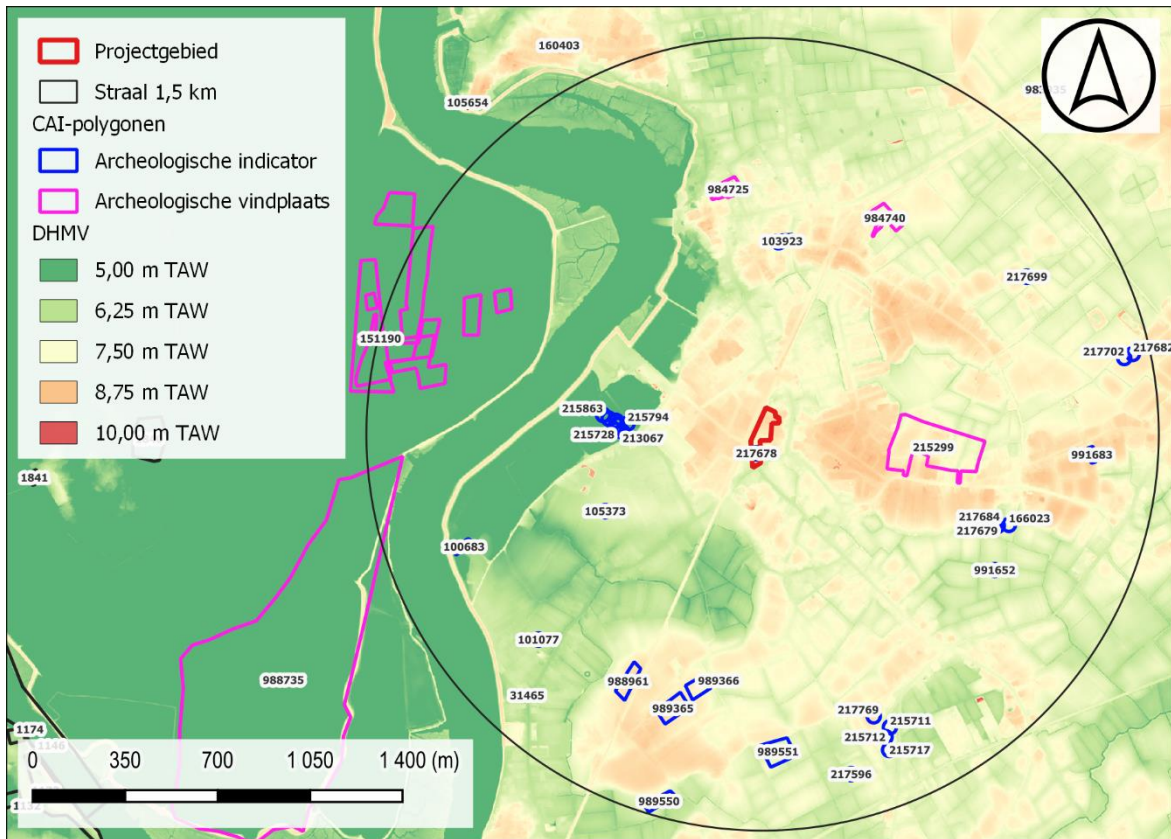
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het plangebied zijn reeds enkele proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd. De onderzoeken die zijn uitgevoerd op de rechteroever van de Schelde brachten voornamelijk relictten uit de late middeleeuwen en jongere perioden aan het licht. In het overstromingsgebied van de Schelde, ten westen van het plangebied, werd eveneens reeds een grootschalige onderzoekscampagne uitgevoerd in functie van het SIGMA-plan waarbij meer ruimte wordt gegeven aan de rivier en bufferruimte wordt gecreëerd voor natuurlijke overstroming. Onderzoek in functie van het landschap heeft aangetoond dat het gebied voor de 16^e eeuw niet geschikt was voor bewoning. Er werden zowel restanten van een de laatglaciale Scheldegeul en kronkelwaardruggen in kaart gebracht. Tijdens dit onderzoek werden enkele lithische artefacten ingezameld, het merendeel van de gerecupereerde vuursteen bleek echter van natuurlijke oorsprong. Er werden 3 potentiële steentijdvindplaatsen herkend die allen de dateren zijn in het mesolithicum. In overleg met de opdrachtgever werd echter geopteerd om deze in-situ te bewaren en de zones te weerhouden van verdere ingrepen. Op het vlak van bodemsporen werden voornamelijk greppels uit de 18^e en 19^e eeuw aangetroffen. Daarnaast werden op 4 locaties doorsnedes gezet op de aanwezige dijklichamen. De oudste hiervan dateert uit de eerste helft van de 16^e eeuw. De laatste indijking dateert uit de 2^e helft van de 17^e eeuw. Uit deze dwarsdoorsnedes is gebleken dat deze dijken nog werden opgehoogd tot in de 20^e eeuw. In de ruime omgeving werden eveneens enkele veldprospecties uitgevoerd waarbij materiaal uit het mesolithicum, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen werd gerecupereerd. Opvallend is ook een groot aantal gemelde vondsten bij metaaldetectie. Hierbij werden, naast voornamelijk vondstmateriaal uit de nieuwe en nieuwste tijd, ook munten gerecupereerd uit de Romeinse periode. Hoewel de onderzoeken met ingreep in de bodem eerder beperkt zijn wijzen de gekende waarden wel op quasi doorlopende menselijke aanwezigheid in de omgeving van het onderzoeksgebied sinds de steentijden.

Figuur 21: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Vindplaatsen

151190	<p>Mechanische prospectie (2010)</p> <p>Mesolithicum: lithisch materiaal</p> <p>Nieuwe tijd: intrusief materiaal</p> <p>Bron: Bogemans, F., Jacobs, J., Meylemans, E. e.a. 2010: Paleolandschappelijk, archeologisch en cultuurhistorisch onderzoek in het kader van het geactualiseerd Sigma-plan: Sigmazones Grote Wal - Kleine Wal - Zwijn - Groot Schoor, VIOE.</p>
215299	<p>Mechanische prospectie (2017)</p> <p>Middeleeuwen: greppels</p> <p>Nieuwe tijd: greppelsysteem, paalkuilen</p>
984725	<p>Mechanische prospectie (2022)</p> <p>Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen aanwijzingen of sporen aangetroffen die wijzen op een archeologische site binnen het plangebied. Er zijn enkel (sub-)recente verstoringen aangetroffen.</p> <p>Bron: Van Baal, M., Nuyts, T. & Verrijckt, J. 2023: Nota landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek Puurs-Sint-Amands, Emile Verhaerenstraat 53-59: Verslag van Resultaten. Verrijckt Rapport 1185.</p>

	Nota (archeologieportaal)
984740	<p>Mechanische prospectie (2023)</p> <p>Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn archeologische sporen aangetroffen. Het gaat om paalsporen, kuilen, een spit-en ploegspoor en natuurlijke sporen. Op basis van de niet uitgeloopte vulling, de duidelijke aflijning van de sporen en hun inclusies dateren we de aangetroffen sporen in de nieuwe en vooral in de nieuwste tijd.</p> <p>Bron: Gyesbregths D. & Kennis, J. 2023: Nota Sint-Amands (Puurs-Sint-Amands) - Buisstraat. Rapporten All-Archeo bv 1574, Bornem.</p>
988735	<p>Opgraving</p> <p>Het archeologisch onderzoek in de deelgebieden Grote Wal, Kleine Wal, Ringdijk en Zwijn bracht voornamelijk lage archeologische verwachtingen aan het licht. Grote Wal en Kleine Wal liggen op holocene kronkelwaardruggen van de Schelde, waar natuurlijke processen en late indijking (16e eeuw) de kans op behoudenswaardige resten sterk verkleinen; proefsleuven in Ringdijk bevestigden dit beeld. In Zwijn leidde het vuursteenonderzoek in zone ZWB tot de conclusie dat het om een natuurlijk fenomeen ging, zonder sporen van een echte vindplaats. In de zones ZWF, ZWG, ZWI en ZWJ werden echter kleinschalige mesolithische vindplaatsen aangetroffen op de westflank van een kronkelwaardrug. Deze locaties, waar bewerkt vuursteen, verbrande hazelnootfragmenten en bot zijn aangetroffen, worden in situ bewaard met een beschermingszone. De onderzochte dijken tonen een meerasige opbouw vanaf de Nieuwe Tijd, met alleen in de oudste fase van de westelijke Grote Waldijk natuurwetenschappelijke analyse, die een open cultuurlandschap in brakke omstandigheden aantoonde.</p>

II. Indicatoren

31465	<p>Indicator cartografie</p> <p>Vroege middeleeuwen: Brielkapel</p>
100683	<p>Toevalsvondst</p> <p>16^e eeuw: hoeve</p>
101077	<p>Metaaldetectie</p> <p>16^e eeuw: munt, gordelsluiting</p>
103923	<p>Indicator cartografie</p> <p>Late middeleeuwen: burcht</p>
105373	Veldprospectie

	<p>Steentijd: fragment van gepolijste bijl en afslag</p> <p>Metaaltijden: aardewerk</p> <p>Romeinse tijd: aardewerk</p> <p>Middeleeuwen: aardewerk</p>
166023	<p>Metaaldetectie</p> <p>Vroeg-Romeinse tijd: munt</p>
213067	<p>Metaaldetectie</p> <p>Penning, bronzen hoofdje</p>
215253	<p>Metaaldetectie</p> <p>16^e eeuw: munt, scherven</p>
215711	<p>Metaaldetectie</p> <p>Late middeleeuwen: munt</p>
215712	<p>Metaaldetectie</p> <p>Nieuwe tijd: knoop</p>
215717	<p>Metaaldetectie</p> <p>Nieuwe tijd: flesje, munten</p>
215728	<p>Metaaldetectie</p> <p>16^e eeuw: munt</p>
215729	<p>Metaaldetectie</p> <p>Nieuwe tijd: knoop</p>
215794	<p>Metaaldetectie</p> <p>Nieuwe tijd: munt</p>
215863	<p>Metaaldetectie</p> <p>Late middeleeuwen: stukje gesp</p>
217596	<p>Metaaldetectie</p> <p>Nieuwe tijd: munten</p>
217678	<p>Metaaldetectie</p>

	Nieuwste tijd: knoop, loodje
217679	Metaaldetectie Nieuwste tijd: loodjes
217682	Metaaldetectie Nieuwste tijd: ringen, loodjes, munten
217684	Metaaldetectie Nieuwste tijd: kogels, munten, ...
217699	Metaaldetectie Nieuwe tijd: munten, kogels, etc.
217702	Metaaldetectie Nieuwste tijd: kogels, munten, ...
217769	Metaaldetectie Nieuwe tijd: munten, kogels, etc.
217844	Metaaldetectie Nieuwe tijd: munten, kogels, etc.
988961	Metaaldetectie Nieuwe tijd: munten, kogels, knopen, etc.
989365	Metaaldetectie Nieuwe tijd: munten, kogels, knopen, etc.
989366	Metaaldetectie Nieuwe tijd: munten, kogels, knopen, etc.
989550	Metaaldetectie Nieuwe tijd: munten, kogels, knopen, etc
989551	Metaaldetectie Nieuwe tijd: munten, kogels, knopen, etc
991652	Metaaldetectie Nieuwe tijd: munten, kogels, knopen, etc

991683	Metaaldetectie Nieuwe tijd: munten, kogels, knopen, etc

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling op een terrein dat wordt omgeven door de Kuitegemstraat, Spoorweglaan en Winkelstraat te Sint-Amands, deelgemeente van Puurs-Sint-Amands. Het onderzoeksgebied is ca. 10 056 m² groot en is in gebruik als gras- en akkerland. Binnen de contouren van het plangebied zijn enkele kleine stallen aanwezig die worden gesloopt in het kader van de geplande ingrepen.

Sint-Amands is gelegen op een drogere opduiking op het terras langs de rechteroever van de Schelde. Het plangebied bevindt zich ten zuiden van het dorpscentrum, op de rand van een droge kop langs de Schelde. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profiel weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. Deze eolische afzettingen rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied een matig droge, lemige zandbodem weer. De locatie, op een drogere kop langs de Scheldevallei, was ongetwijfeld zeer aantrekkelijk voor rondtrekkende groepen jager-verzamelaars. De vruchtbare, makkelijk bewerkbare en goed gedraineerde lemige zandgronden moeten ook voor vroege landbouwers gunstig geweest zijn.

De cartografische bronnen geven een vrij intens bewoonde omgeving weer waarbij de bewoning is ingeplant langsheen de wegen. Op de Ferrariskaart is het plangebied ingekleurd als akkerland en vrij van enige bebouwing. Ten zuidoosten van het plangebied is een duidelijke bewoningsconcentratie weergegeven langsheen het verloop van de huidige Hoekstraat en Larendries. Het gehucht staat aangegeven als 'Laerendriesche' op de Kabinetskaart. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal blijft het plangebied vrij van enige bebouwing. Wel is te zien dat de bebouwing langsheen het stratennet in densiteit is toegenomen. Doorheen de orthofotosequentie is weinig tot geen verandering op te merken. Het terrein blijft in gebruik als gras- en akkerland.

In de ruime omgeving van het plangebied zijn reeds enkele proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd. De onderzoeken die zijn uitgevoerd op de rechteroever van de Schelde brachten voornamelijk relicten uit de late middeleeuwen en jongere perioden aan het licht. In het overstromingsgebied van de Schelde, ten westen van het plangebied, werd eveneens reeds een grootschalige onderzoekscampagne uitgevoerd in functie van het SIGMA-plan waarbij meer ruimte wordt gegeven aan de rivier en bufferruimte wordt gecreëerd voor natuurlijke overstroming. Onderzoek in functie van het landschap heeft aangetoond dat het gebied voor de 16^e eeuw niet geschikt was voor bewoning. Er werden zowel restanten van een de laatglaciale Scheldegeul en kronkelwaardruggen in kaart gebracht. Tijdens dit onderzoek werden enkele lithische artefacten ingezameld, het merendeel van de gerecupereerde vuursteen bleek echter van natuurlijke oorsprong. Er werden 3 potentiële steentijdvindplaatsen herkend die allen de dateren zijn in het mesolithicum. In overleg met de opdrachtgever werd echter geopteerd om deze in-situ te bewaren en de zones te weerhouden van verdere ingrepen. Op het vlak van bodemsporen werden voornamelijk greppels uit de 18^e en 19^e eeuw aangetroffen. Daarnaast werden op 4 locaties doorsnedes gezet op de aanwezige dijklichamen. De oudste hiervan dateert uit de eerste helft van de 16^e eeuw. De laatste indijking dateert uit de 2^e helft van de 17^e eeuw. Uit deze dwarsdoorsnedes is gebleken dat deze dijken nog werden opgehoogd tot in de 20^e eeuw. In de ruime omgeving werden eveneens enkele veldprospecties uitgevoerd waarbij materiaal uit het mesolithicum, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen werd

gerecupereerd. Opvallend is ook een groot aantal gemelde vondsten bij metaaldetectie. Hierbij werden, naast voornamelijk vondstmateriaal uit de nieuwe en nieuwste tijd, ook munten gerecupereerd uit de Romeinse periode. Hoewel de onderzoeken met ingreep in de bodem eerder beperkt zijn wijzen de gekende waarden wel op quasi doorlopende menselijke aanwezigheid in de omgeving van het onderzoeksgebied sinds de steentijden.

Concreet dient, op basis van de gunstige landschappelijke situatie en gekende waarden, ter hoogte van het plangebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringscondities te evalueren. Indien bodemhorizonten aanwezig zijn die kunnen wijzen op betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactenconcentraties dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is vervolgens een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte manier om deze relict in kaart te brengen en de impact van de geplande werken hierop in te schatten.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Geplande werken weergegeven op de meest recente luchtopname (Bron: Geopunt).	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).8	
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	9
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	9
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	10
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	10
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).....	11
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	13
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	14
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	14
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	15
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)	15
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....	16
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....	16
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....	17
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....	17
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt).....	18
Figuur 21: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	20

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

